

Wat is Zij-instroom in het Beroep in het po?

Het zij-instroomtraject (Zij-instroom in het Beroep, afgekort ZiB) in het primair onderwijs is wettelijk anders ingericht dan een reguliere opleiding tot leraar primair onderwijs. Zowel de reguliere lerarenopleiding tot leraar primair onderwijs als het zij-instroomtraject leidt op voor een onderwijsbevoegdheid, maar de weg daarnaar toe is anders. In dit document leggen we uit hoe Zij-instroom in het Beroep is geregeld en waar dat afwijkt van de reguliere lerarenopleidingen.

Een belangrijk kenmerk van ZiB is dat het zij-instroomtraject een individueel maatwerktraject is, terwijl de reguliere opleiding in principe voor elke student hetzelfde studieprogramma heeft. Om dit maatwerk mogelijk te maken is er een speciaal traject ontworpen en is dit traject in de wetgeving vastgelegd. De wetgeving rondom de Zij-instroom in het Beroep is verwerkt in de onderwijswetten van de verschillende sectoren, dus zowel in de WHW, als in de WPO, de WEC, de WVO en de WEB¹. Deze wetgeving rondom zij-instroom bevat ook richtlijnen om de kwaliteit te waarborgen.

Het zij-instroomtraject voor het primair onderwijs bestaat globaal uit de volgende drie onderdelen:

Geschiktheidsonderzoek

- Kandidaten kunnen als zij-instromer aangesteld worden in een school als hun geschiktheid positief is beoordeeld. Het geschiktheidsonderzoek is erop gericht om na te gaan of de kandidaat geschikt is om direct als leraar voor de klas te kunnen staan. Geschikte kandidaten ontvangen een *geschiktheidsverklaring*.
- Dit geschiktheidsonderzoek (assessment) mag alleen worden uitgevoerd door een instelling voor hoger onderwijs die daarvoor is erkend door de minister. Alle bekostigde instellingen en het NCOI zijn erkend. Voor het uitvoeren van de geschiktheidsonderzoeken hebben veel instellingen hoger onderwijs een assessmentcentrum ingericht. Bij de geschiktheidsverklaring hoort ook een advies over de benodigde scholing en de te verwerven competenties om binnen twee jaar te kunnen voldoen aan de wettelijk vastgelegde bekwaamheidseisen onderwijspersoneel. Ook wordt aangegeven welke begeleiding de zij-instromer nodig heeft.

Scholing en begeleiding

- De zij-instromer die geschikt is bevonden mag als leraar worden aangesteld op een school.
- De school, de pabo en de zij-instromer leggen gezamenlijk hun *afspraken over scholing en begeleiding* vast in een *tripartiete overeenkomst*. In deze overeenkomst worden de uitkomsten van het geschiktheidsonderzoek verwerkt. Er is hierdoor altijd sprake van maatwerk.
- De zij-instromer wordt geschoold door een instelling hoger onderwijs, door lerarenopleiders verbonden aan een pabo.
- Vanuit de opleiding is er een begeleider betrokken en daarnaast wordt de zij-instromer op de school begeleid.
- Het bestuur moet een voorziening treffen als blijkt dat de scholing of begeleiding niet kan worden uitgevoerd overeenkomstig de tripartiete overeenkomst.
- Het zij-instroomtraject duurt maximaal twee jaar, maar mag verlengd worden als de bestuurder van de school dat noodzakelijk vindt.

¹ Voor zij-instroom vo staan nagenoeg dezelfde artikelen opgenomen in de WVO. Zij-instroom mbo is geregeld in de WEB. Dit wijkt op een aantal onderdelen af.

Bekwaamheidsonderzoek

- Het zij-instroomtraject wordt afgesloten met een *bekwaamheidsonderzoek* waarmee wordt nagegaan of de kandidaat voldoet aan de bekwaamheidseisen. Het bekwaamheidsonderzoek richt zich in het bijzonder op de kennis en vaardigheden die de zij-instromer blijkens het geschiktheidsonderzoek nog behoorde te verwerven.
- Bij het praktijkdeel van het bekwaamheidsonderzoek wordt personeel van de school betrokken, aangewezen door de schoolleiding.
- Na succesvolle afronding van het onderzoek wordt door de examencommissie van de betrokken pabo een getuigschrift bekwaamheidsonderzoek uitgereikt.

Waarin wijkt de zij-instroom af van een reguliere pabo?

Selectie:

- Een reguliere pabo is toegankelijk voor iedereen die aan de instroomeisen voldoet. Voor Zij-instroom in het Beroep geldt een selectie. Alleen kandidaten die al een opleiding in het hoger onderwijs hebben afgerond komen in aanmerking². De kandidaat moet eerst een geschiktheidsonderzoek doen. Het geschiktheidsonderzoek is erop gericht om na te gaan of de kandidaat geschikt is om direct als leraar voor de klas te kunnen staan. Wie geschikt is bevonden, ontvangt een geschiktheidsverklaring.

Studieprogramma:

- De zij-instromer volgt niet de reguliere opleiding, maar volgt – als het goed is – alleen die onderdelen bij de pabo die hij of zij volgens het geschiktheidsonderzoek nodig heeft om binnen twee jaar te kunnen voldoen aan de bekwaamheidseisen onderwijspersoneel.
- De zij-instromer staat bij de pabo niet ingeschreven als student, maar als contractant. Hij of zij volgt studieonderdelen als contractonderwijs.

Onderwijs- en examenregeling:

- Voor studenten die een pabo volgen bestaat er een onderwijs- en examenregeling waarin staat welke programma de studenten moeten volgen, welke tentamens en opdrachten zij moeten doen en welke regels daarvoor gelden. Voor zij-instromers is deze onderwijs- en examenregeling niet van toepassing, omdat iedere zij-instromer een individueel traject volgt. Voor zij-instromers is er een scholingsplan en staan de wederzijdse rechten en plichten in de tripartiete overeenkomst.

Voor de klas:

- Tijdens het traject staat de zij-instromer als leraar voor de klas en mag de zij-instromer dus verantwoordelijkheid dragen voor die klas. De zij-instromer wordt ook als leraar betaald. Studenten aan de pabo staan als stagiair of als leraar in opleiding (lio) voor de klas. Een lio mag onder begeleiding alle taken van de leraar vervullen.

Omvang:

- Het zij-instroomtraject duurt in principe maximaal 2 jaar, terwijl de pabo 4 jaar duurt. Het zij-instroomtraject mag wel verlengd worden, als de bestuurder van de school dat noodzakelijk vindt.

Afrondend examen:

- Studenten aan de pabo doen alle tentamens, afrondende praktijkopdrachten en onderzoeksopdrachten op grond waarvan zij een diploma kunnen behalen. Zij-instromers doen een afsluitend bekwaamheidsonderzoek, wat bestaat uit alleen die onderdelen die de zij-instromer volgens het geschiktheidsonderzoek nog moest doen.

² of kandidaten die op grond van een vergelijkbare opleiding hiertoe geschikt worden geacht.

Examencommissie, accreditatie en toezicht:

- Op een reguliere pabo heeft de examencommissie een wettelijk vastgelegde taak om de kwaliteit van het examen en de tentamens en opdrachten te borgen aan de hand van de opleidings- en examenregeling. In de wet- en regelgeving rondom Zij-instroom heeft de examencommissie die taak niet expliciet toebedeeld gekregen. De examencommissie is wel betrokken bij de uitreiking van het Zij-instroom-getuigschrift bekwaamheidsonderzoek.
- De reguliere pabo wordt – net als alle opleidingen in het hoger onderwijs- eens in de zes jaar geaccrediteerd door de NVAO. De wetgeving rondom Zij-instroom heeft niet voorzien in een accreditatie door de NVAO.
- De inspectie van het onderwijs houdt toezicht op Zij-instroom in het Beroep. Behalve door instellingstoezicht doet de inspectie dat door geregeld stelselonderzoeken uit te voeren.

Getuigschrift:

- Een afgestudeerde van de pabo ontvangt een getuigschrift van de pabo, waarop de bevoegdheid vermeld staat. Ook is er een bachelorgraad verbonden aan dat getuigschrift. De zij-instromer ontvangt na afronding van het bekwaamheidsonderzoek een ander getuigschrift. Het is geen pabo-getuigschrift, maar een getuigschrift bekwaamheidsonderzoek. Er is aan dit getuigschrift geen bachelor-of mastergraad verbonden.
- Zij-instromers die het zij-instroomtraject po hebben afgerond hebben wel het recht de titel Baccalaureus, afgekort tot bc. te voeren.

Financiering

- Zij-instromers tellen niet mee voor de bekostiging van de HO-instellingen.
- Schoolbesturen kunnen subsidie krijgen voor zij-instromers (20.000 Euro per zij-instromer). Schoolbesturen en HO-instellingen kunnen onderling financiële afspraken maken. Schoolbesturen kunnen bijvoorbeeld een deel van de subsidie gebruiken om het geschiktheidsonderzoek te betalen.

De overheid geeft ook informatie

Info voor zij-instromers: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/werken-in-het-onderwijs/vraag-en-antwoord/hoe-word-ik-zijinstromer-in-het-onderwijs>

Andere sites met uitleg

Vraag en antwoord Zij-instroom van de po-raad: <https://www.poraad.nl/vraag-antwoord-zij-instroom>

Wetgeving

De wetgeving rondom zij-instroom staat in verschillende onderwijswetten, een besluit en een regeling. De wetsartikelen en met name het besluit bevatten veel voorschriften die de kwaliteit van de verschillende onderdelen van het zij-instroomtraject betreffen, vooral het geschiktheidsonderzoek. Bij primair onderwijs gaat het om de volgende wetgeving:

- WHW: 7a.1 t/m 7a.5
- WPO: artikel 176a t/m j en artikel 38a.
- WEC: artikel 162a t/m m en artikel 38a.
- Besluit Zij-instroom leraren primair en voortgezet onderwijs, zie <https://wetten.overheid.nl/BWBR0024390/2016-08-01/0/>
- Regeling subsidie zij-instroom, zie <https://wetten.overheid.nl/BWBR0039459/2020-02-20>
- Bekwaamheidseisen onderwijspersoneel, zie <https://wetten.overheid.nl/BWBR0018692/2018-08-01>